

Korinthische toestanden?

Arjan Groen

In De Reformatie van 8 april schrijven de predikanten Robert Roth en Bas Luijten over het al dan niet meevieren van het avondmaal door kinderen van de gemeente.

Bas Luijten nodigt in zijn artikel uit tot reactie en een open gesprek. Die uitnodiging gaf mij de vrijmoedigheid me in het gesprek tussen beide schriftgeleerden te mengen en een paar opmerkingen te maken.

Misstanden

Zijn kinderen van de gemeente in staat tot 'zelfbeproeving' en het 'onderscheiden van het lichaam'? De woorden komen uit 1 Korinthe 11, waar Paulus de gemeente aanspreekt op een onjuiste manier van avondmaal vieren. Rijke gulzigaards aten zich vol waardoor er niets voor de later arriverende armen overbleef. Paulus legt de gemeente uit dat dit gedrag een minachting is voor de gemeente, het lichaam van Christus, en daarmee een misdaad jegens Christus zelf. Door niet te delen met de geringe broeders eet en drinkt men zich een oordeel. Paulus sluit hiermee nauw aan bij het onderwijs van Jezus, zoals dat te vinden is in Lukas 13, 45-46 (de dienaar die zich volvreet en misdraagt jegens mededienstknechten zal door zijn heer worden gestraft) en ook in de gelijkenis van de rijke man die eveneens een oordeel at en dronk terwijl de arme Lazarus voor zijn deur honger leed. Paulus heeft voor de rijken in Korinthe een praktisch pastoraal advies: wacht op elkaar, en als je dat niet kan opbrengen, eet dan eerst thuis. De misstanden waartegen Paulus ageert hebben geen betrekking op de deelname door kinderen.

Vroegchristelijke kerk

Hoe is de uitsluiting van kinderen gekomen? In de vroegchristelijke kerk vierde jong en oud het avondmaal. Augustinus vond dat er geen tussenstation kan zijn tussen doop en avondmaal. Hij benadrukte de toepassing van Johannes 6,53: "als u het lichaam van de Mensenzoon niet eet en zijn bloed niet drinkt, hebt u geen leven in u". Pas in de middeleeuwen veranderde de kerkelijke visie onder invloed van de leer van de transsubstantiatie. Avondmaal vieren werd een magische gebeurtenis. Brood en wijn werden vereerd als lichaam en bloed van Christus. Stel je voor dat een kind het bloed van Christus zou vermorsen! Tegen deze achtergrond bepaalde in 1215 het vierde Lateraanse concilie daarom dat het kind de communie moest ontvangen als het de jaren des onderscheids had bereikt. Dat moment werd in eerste instantie op 7 jaar gesteld en is later stapsgewijs verhoogd. In de Reformatie is afstand genomen van de leer van transsubstantiatie, maar niet van het daarmee samenhangende toelatingsbeleid. Wie meer hierover wil lezen kan terecht in 'Kinderen in de vroegchristelijke kerk', door prof. W.A. Strange, en ook in het door Roth aangehaalde artikel van prof. D. Rylaarsdam.

Relativering

In zijn artikel relativeert Luijten de afwijzing van de kinderen van de gemeente. Hij vergelijkt het met zijn eigen verjaardag, waarbij hij aan volwassenen wijn schenkt en kinderen een alternatieve consumptie aanbiedt. De vergelijking roept bij mij de

vraag op of kinderen in de beleving van Lijten dan toch deelnemen aan de maaltijd? En wat is de Bijbelse basis voor zo'n alternatieve invulling van de viering? Dat mogen we niet licht nemen. Het is niet immers niet ons feestje, maar de maaltijd en opdracht van de Heer.

Korinthische toestanden?

In de bijbel kom ik geen aanwijzing tegen om de maaltijd van de Heer te vieren terwijl een deel van de gemeente niet wordt toegelaten. Integendeel, het is één brood en één lichaam (1 Kor 10,16-17). Het avondmaal viert de nagedachtenis aan Christus, die door Paulus is omschreven als het 'paaslam'. Ook aan het pascha namen kinderen deel.

De maaltijd bestemmen voor slechts een deel van het lichaam gaat mijns inziens in tegen de bedoeling van het avondmaal de eenheid van het lichaam en de eenheid met Christus te vieren. Doen zich daarmee bij ons Korinthische toestanden voor? Enerzijds zou men kunnen stellen dat de huidige minimalistische wijze van maaltijd houden geen ruimte laat voor misbruik zoals we dat bij de Korinthiers zagen. Anderzijds is het geen geringe zaak als we een door God gegeven opdracht en teken van zijn genade aan kleine broeders en zusters ontzeggen.